

Smjernice za provedbu testa razmjernosti i javnog interesa „Obala i lučice“ d.o.o. prema Zakonu o pravu na pristup informacijama (Narodne novine br. 25/13, 85/15)

Test razmjernosti i javnog interesa je procjena odnosa između razloga za omogućavanje pristupa informaciji i razloga za ograničenje te omogućavanje pristupa informaciji ako prevladava javni interes. Korisno je da se za potrebe provedbe navedenog testa u tijelu javne vlasti formira posebna skupina za provedbu testa razmjernosti i javnog interesa u kojoj će uz službenika za informiranje sudjelovati i druge osobe iz tijela javne vlasti, kao što su predstavnici unutarnje ustrojstvene jedinice tijela javne vlasti koja posjeduje zatraženu informaciju, odnosno iz čijeg je djelokruga zatražena informacija, osoba iz vodstva tijela, te po mogućnosti službenik koji je pravnik. Nakon provedbe testa potrebno je sačiniti zapisnik ili bilješku.

Prema članku 16. stavku 2. Zakona o pravu na pristup informacijama kod provedbe testa razmjernosti i javnog interesa tijelo javne vlasti dužno je utvrditi da li se pristup informaciji može ograničiti radi zaštite nekog od zaštićenih interesa iz članka 15. stavka 2. i 3. ovog Zakona, da li bi omogućavanjem pristupa traženoj informaciji u svakom pojedinom slučaju taj interes bio ozbiljno povrijeđen te da li prevladava potreba zaštite prava na ograničenje ili javni interes. Ako prevladava javni interes u odnosu na štetu po zaštićene interese, informacija će se učiniti dostupnom.

Ako se utvrdi da za informaciju postoji zakonsko ograničenje, treba prvo utvrditi odnosi li se ono na apsolutno zakonsko ograničenje. U tom je slučaju potrebno donijeti rješenje o odbijanju zahtjeva, bez provedbe testa razmjernosti i javnog interesa.

Test razmjernosti i javnog interesa provodi se za informacije koje posjeduje tijelo javne vlasti, a nalaze se u kategoriji izuzetaka od prava na pristup informacijama, osim ako je riječ informacijama koje se tiču svih postupaka koje vode nadležna tijela u predistražnim i istražnim radnjama za vrijeme trajanja tih postupaka. Test razmjernosti i javnog interesa za klasificirane podatke može provoditi samo vlasnik informacije. Kako bi tijelo javne vlasti došlo do odluke, potrebno je pronaći ravnotežu između suprotstavljenih razloga, na temelju pojedinih okolnosti slučaja. Kada se provodi test razmjernosti i javnog interesa odluka se donosi u fazama.

Koraci u provedbi testa razmjernosti i javnog interesa

- 1) Prvo je potrebno utvrditi da se informacija nalazi u jednoj od kategorija izuzetaka koje su propisane člankom 15. Zakona te utvrditi da li bi i na koji način objavom informacije interes koji se propisanim ograničenjem štiti bio povrijeđen. Zatim je potrebno procijeniti postojanje javnog interesa za objavljivanje informacije, pri čemu od koristi mogu biti javne rasprave, medijski sadržaji, i sl. avni interes putem javnih rasprava, parlamentarnih rasprava, analizom sadržaja iz medija.
- 2) Potrebno je utvrditi sve razloge za i protiv omogućavanja pristupa informacijama koji se primjenjuju u konkretnom slučaju, primjerice hoće li omogućavanje pristupa informaciji javnost na odgovarajući način biti informirana o opasnostima za javno zdravlje, sigurnost ili okoliš, hoće li pridonijeti otkrivanju nesavjesnog poslovanja ili sukoba interesa, hoće li pridonijeti osiguranju učinkovitijeg nadzora nad potrošnjom javnih sredstava, hoće li ugroziti međunarodne odnose i nacionalnu sigurnost i drugo.
- 3) Iduća faza podrazumijeva procjenu težine svakog razloga te utvrđivanje hoće li razlozi protiv omogućavanja pristupa informaciji prevagnuti nad razlozima za omogućavanje pristupa informaciji. Potrebno je dokazati veliku štetnost koju bi objavljivanje informacije prouzrokovalo ili ne bi prouzrokovalo. Iz navedenog proizlazi da u konkretnom slučaju treba utvrditi koji interes preteže, javni interes u odnosu na štetu po zaštićene interese ili obrnuto.
- 4) U slučaju kada bi interes zaštite određenih vrijednosti zbog kojih je informacija ograničena od javnog pristupa prevladao nad interesom javnosti da dođe do predmetne informacije, informacija bi i dalje ostala zaštićena. Nasuprot tome, kada bi razlozi da se javnosti omogući informacija bili značajniji od štete koja bi nastala njezinim davanjem, pristup informaciji bi se trebala omogućiti usprkos postojećem ograničenju. Kada se govori o javnom interesu potrebno je napraviti razgraničenje u pojmovima javni interes od pojma onoga što je interesantno za javnost. Javnosti mogu biti interesantne različite teme, primjerice privatni život poznatih osoba, ali to ne znači da je ujedno takva informacija od javnog interesa. Međutim, kada se govori o javnom interesu može se reći da je javni interes zajednička dobrobit ili opće blagostanje, a odnosi se na postojanje sigurnog, zdravog i funkcionalnog društva i demokratskog uređenja, jer upravo u demokratskim društvima dostupnost informacija građanima pridonosi njihovom kvalitetnijem informiranju, te im omogućava sudjelovanje u svim demokratskim procesima, čime se jača odgovornost tijela javne vlasti. Sve to doprinosi transparentnosti i borbi protiv korupcije. Javni interes za objavljivanjem informacije postoji u slučajevima javne sigurnosti, javnog zdravlja, pribavljanja ili potrošnje proračunskih sredstava, odgovornosti i transparentnosti donošenja odluka koje pokreću javne ili parlamentarne rasprave. Važno je istaknuti da su prema izričitoj zakonskoj odredbi informacije o raspolaganju javnim sredstvima dostupne su javnosti i bez provedbe postupka testa razmjernosti i javnog interesa, osim ako informacija predstavlja klasificirani podatak. Dakle, čak i ako bi neki ugovor bio zaštićen zbog poslovne tajne, cijena usluge koja je predmet tog ugovora ne može ostati zaštićena.
- 5) Ako tražena informacija sadrži i podatak koji podliježe ograničenju preostali dijelovi informacije učinit će se dostupnim, a dijelovi za koje postoje ograničenja iz članka 15. stavka 2. i 3. Zakona učinit će se nedostupnim, prekrivanjem tih dijelova. Primjerice ako ugovor ima jedan članak koji je klasificiran stupnjem tajnosti taj članak ugovora će biti izuzet, a preslika preostalih odredbi ugovora može se dostaviti korisniku, pri čemu postoji obveza dodnošenja rješenja o djelomičnom odbijanju zahtjeva za pristup informacijama.
- 6) Kod postojanja ograničenja za pristup zatraženoj informaciji, ako je temeljem provedenog testa razmjernosti donesena odluka da se odbije zahtjev ili da se omogući pristup informacijama, službenik za informiranje ima obvezu donijeti rješenje, koje

treba sadržavati sve sastavne dijelove rješenja. Rješenje se treba sastojati od zaglavlja, uvoda, izreke, obrazloženja u kojem se trebaju obrazložiti razlozi odluke donesene u izreci rješenja, upute o pravnom lijeku, potpisa službene osobe i otiska službenog pečata javnopravnog tijela. Rješenje treba dostaviti korisniku prema odredbama Zakona o općem upravnom postupku, pravilom o osobnoj dostavi te je važno provjeriti je li dostava rješenja uredna iz razloga utvrđivanja datuma primitka rješenja, od kada se računa rok za izjavljivanje žalbe.

- 7) Osim u slučaju uskrate pristupa iz nekog od razloga propisanih kao ograničenja pristupa informacijama, službenik za informiranje ima obvezu donijeti rješenje u slučaju ako utvrdi da nema osnove za dopunu ili ispravak dane informacije, ako se traži informacija koja se ne smatra informacijom u smislu članka 5. stavka 1. točke 3. Zakona o pravu na pristup informacijama, ako jedan ili više međusobno povezanih podnositelja putem jednog ili višefunkcionalno povezanih zahtjeva očito zloupotrebljava pravo na pristup informacijama, a osobito kada zbog učestalih zahtjeva za dostavu istih ili istovrsnih informacija ili zahtjeva kojima se traži velik broj informacija dolazi do opterećivanja rada i redovitog funkcioniranja tijela javne vlasti.
- 8) Službenik za informiranje ima obvezu donijeti rješenje o odbacivanju zahtjeva ako tijelo javne vlasti ne posjeduje informaciju te nema saznanja gdje se informacija nalazi te ako podnositelj zahtjeva ne ispravi u roku od 5 dana nerazumljivi ili nepotpuni zahtjev. Od ključne je važnosti izraditi rješenje prema pravilima općeg upravnog postupka, uključujući adekvatnu uputu o pravnom lijeku (podnošenje žalbe Povjereniku za informiranje u roku od 15 dana od dostave rješenja). Bez upute o načinu zaštite prava, tijelo javne vlasti ne samo da grubo krši Ustavom zajamčeno pravo svih građana nego i aktivno pridonosi negativnoj slici javnog sektora u javnosti. Jednostavno otpisivanje e-poštom da se *informacija ne može dati jer se radi o poslovnoj tajni* ili slično ne može se smatrati rješavanjem zahtjeva za pristup informacijama i tijelo javne vlasti i službenik za informiranje moraju biti svjesni da je zbog važnosti ovog prava za čitav niz društvenih vrijednosti, upravo provedba upravnog postupka i donošenje odgovarajućih akata ono što osigurava pravo građana. Zaključno, u slučaju odbijanja ili odbacivanja zahtjeva potrebno je donijeti rješenje sa svim propisanim dijelovima, uključujući uputu o pravnom lijeku!